

Előfizetési árak:

A kiadókintalban átveve:

Évesz. évre . . . 6 frt — kr.
Negyedévre . . . 1 „ 50 „

Helyben na. hoz. adveve:

Évesz. évre . . . 8 frt — kr.
Negyedévre . . . 2 frt — kr.

Videkre postán szállítva:

Évesz. évre . . . 10 frt — kr.
Negyedévre . . . 2 „ 50 „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfői és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apáczai u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszadására, vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

NAGYVÁRAD, május 13.

Bulyovszky József.

Szent-László városának új polgármestere van. A tegnapi közgyűlés, rendkívül heves és elkeseredett választási küzdelem után, öt szótöbbséggel Bulyovszky Józsefet ültette városunk polgármesteri székébe.

Első szavunk üdvözlét legyen az új polgármesterhez. Személye, működése iránt bizalommal eltelve, őszinte szívből üdvözljük öt Szent-László városának élén.

Ismételten kifejtettük e helyen, hogy a polgármester választás előttünk nem párt, felekezeti vagy személyi kérdés, hanem egyedül a város érdeke. Mikor első ízben felmerült a jelöltek között Bulyovszky József neve, mindjárt kijelentettük, hogy személye előtt tisztelettel hajlunk meg, egyéni képességeit, munkásságát, alapos tudását, erélyességét nagyrabecsüljük. Mi sajnáltuk legjobban, hogy minden áron pártkérdéssé akarták tenni megválasztását. De ha ellenségei közzé tartoztunk volna is, akkor is tisztelettel hajtánánk meg előtte zászlónkat most, a küzdelem befejezése után.

Az a beszéd, melyet az új polgármester választása után programmképpen elmondott, arról tanuskodik, hogy érzi a feladat nehézségét, melyet magára vállalt, ismeri a teendőket, melyek jövődő munkakörében reá várakoznak.

Programmbeszéde általában jó hatást fog tenni minden felé, de egyik pontja, az állandó színház építésének a legsürgősebb teendő gyanánt való proklamálása,

alig fog a polgárság tetszésével találkozni. Igaz, hogy az új polgármester erre már kötelezve van a januári közgyűlés határozata által, az is igaz, hogy enyhítette ezt azzal a kijelentéssel, hogy a színház építés-kérdését a Bazár-szorossal kapcsolatosan óhajtja megoldani, — de a programmbeszéd keretében vázolt teendők halmazából pontosabbat és szükségesebbet állíthatott volna teendői diszes sorozatának élére.

Az a kijelentése, hogy mindenkor számot fog vetni a város anyagi helyzetével és a polgárok adózóképeségével, megnyugvással tölt el bennünket, mert azt látjuk belőle, hogy nem lesz vak eszköze azoknak, akik minden áron a rohamos haladás nem éppen biztos útjára akarják terelni városunkat.

Jól esett hangsúlyozni hallanunk azt is, hogy a város polgáraival szemben nem fog ismerni párt- és felekezeti különbséget. A város atyja kell, hogy egyformán szíven viselje e város minden fiának igazát.

Férfias önértzet jellemzi az új polgármesternek első fellépését, — de emellett illő szerénységgel érzi, hogy a sikerhez az isteni segítségen kívül szüksége van tisztársai támogatására és polgártársai jóakaratu közreműködésére.

Üdvözlünk mellé azért csak azt a jókívánságot csatoljuk, hogy ne csalatkozzék reményeiben; — a városnak pedig azt óhajtjuk, hogy ez a választás mindig és minden tekintetben csak javára váljék!

* * *

Az új polgármester életrajza.

Dr. Bulyovszky József, Nagyvárad város új polgármestere, jelenleg 42 éves, tehát férfi kora teljében van. Nagy tetterővel és ambícióval bírván, igen sokat tehet a városért, melynek bizalma a város élére emelte sreméljük is, hogy meg fog felelni ama várakozásoknak, melyeket a polgárság hozzá fűz, mely Bulyovszkyt mindig rendkívül szorgalmas, pontos, képzett és rendszerető embernek ismerte.

Az új polgármester életrajza a következő:

Dr. Bulyovszky József, Bulyovszky József nyug. kir. járásbíró fia 1855. március 26-án született Margittán (Biharmegye). Nagyváradra 1861-ben jött, midőn az első elemi iskolába beíraták. Normális iskolai, valamint gymnazialis tanulmányait szintén Nagyváradon végezte, ez utóbbit a premontriek helybeli gymnasiumában. Az érettségi vizsgát letévén a helybeli kir. kath. jogakadémia hallgatója volt az 1873—1877. években, midőn az eddigi három jogi évfolyam után a negyedik évfolyamot is behozták s így azt is Nagyváradon végezte mint az új rendszer első hallgatóinak egyike. A jogtudományi szigorlatot, valamint a bírói és ügyvédi vizsgákat a Budapesten tette le. Időközben 1877-ben a nagyvárad kir. törvényszékhez joggyakornokká nevezetett ki s így minőségben egészen 1879-ig volt Nagyváradon, midőn ügyvédi gyakorlatra a fővárosba ment, hol 1881-ben a már megszűnt semmitőszékhez a meggyilkolt Majláth György országbíró mellé segédtitkárrá és curiai helyettes tanácsjegyzővé neveztek ki.

1883-ban kir. alügyész lett Nyíregyházán, de már a következő évben Nagyváradra helyezték át hasonló minőségben s ezóta szakadatlanul itt is működik. 1888. augusztus havában ő Felsége kir. ügyésszé nevezte ki s mint ilyen hivatalból tagja lett ugy Nagyvárad város mint Biharmegye közigazgatási bizottságának, melynek ülésén mindig jelen volt s élénk figye-

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZAJA.

Doretta vallomásai.

Enrico Castelnuovo után: — plex.

— Brávó, helyes! Ön ép a legjobb időben érkezik Anzelmo, — kiáltá Doretta a belépő elé sietve — ép az az egész vágyam, hogy a szívemen egy kicsit könnyítsek. Önnek, a ki régi barátja a mi családunknak és nekem majdnem atyám lehetne. . .

— Oh nagyon köszönöm a bókot!

— Hogy-hogy? Mit?

— Azt majdnem-et.

— Nos tehát Ön előtt ki akarom tánni a szívemet.

— Komolyan?

— Igen. Hosszu idő óta az az egyetlen szívesség, a mit Öntől kérek. Önnek nem szabad nemet mondania.

— Ha kegyed azt szükségesnek hiszi. . .

— Oh igen, nagyon is szükségesnek. De itéljen Ön maga! Két napja hogy itt időzöm családom körében, és hála a vőlegényem szeretetreméltó pletykáink az egész világ baja a nyakam közé zuhan.

— De drága Doretta, — szakítá őt félbe Anzelmo — nem térgyalhatnók nyugodtabban ezt az ügyet? Talán lennének egy kicsit komolyak.

— Jó, legyünk.

— Ön tudja talán miről van szó?

— Nem egészen.

— Dehogynem. Ön jobban tudja azt, mint én — magam. Baraldi hadnagy forog itt szóban. Azt állítják róla, hogy nekem csapja a szelet s hogy ez nekem valami nagy örömet okoz. Ilyen rágalom! Három hónap előtt találkoztam vele először Orelli grófnőnél. Ez ugyan nem grófnő, de hát ugy czimezteti magát. Különb ma napság mindenki gróf, vagy báró, vagy legalább is nemes. De térjünk a dologra. Nem szeretem a sok beszédet. Tehát egy este találkoztam a grófnőnél, rajtunk kívül volt még ott vagy egy tucsat vendég. Orelli asszonyságnak fejszágatásai voltak és két lámpa égett a szobában.

Az egyiknek zöld, a másiknak vörös ernyője volt. A háziasszony a zöld ernyő mögött ült és zöld volt mint egy éretlen citrom. Nővére, Derilli urnő a vörös lámpa alatt foglalt helyet és ugy nézett ki, mint egy vörösbungundi. Orelliné és nővére egyébiránt már érett szépségek, ezt minden ember tudja, csak ők nem akarnak róla tudni, Orelli asszonyságról tudja az egész város, hogy. . .

— Ugyan Doretta!

— Nono! Csak amolyan platónikus viszony. S abban nincs is semmi csodálatos, ha egy olyan előkelő gavallérral. . . Hát Derilli nagysám? Ő róla meg azt beszélük, hogy az öreg Rosció ezredes eped utána. Oh azok a rossz nyelvek! Mivel pedig az öreg ezredes előtt Merilli tábornok volt a felszínen, a Derilli házat a rokantak menedékházának nevezték. Egyik

nagynénjük is ott volt. Erről nem beszélnek semmit. De hát ennek olyan is már a képe. Egy szörzszál hasogató perszóna ez, a ki mindig predikál és ha egyszer véletlenül elhallgat, a kezét dörzsöli és az ujjait forgatja, úgy hogy beleszédül a ki látja. . .

— Node, mégis Doretta! Azt hiszem, hogy ez a sok minden nem is tartozik szorosan a dologhoz.

— Hogyan? Nem tartozik a dologhoz! Ellenkezőleg. . . Tehát azon a bizonyos estén egyedül én voltam a nők közül jelen a társaságban. Az urak közül az ezredes és a fentebb említett magas lovag a két nővérral foglalkozott, ezenkívül még egy ur volt ott, a ki, mint beszélük, abból gazdagodott meg, hogy előre-látó esődbiztos volt; továbbá egy képviselő, nem tudom milyen pártból, de igen együgyű ember volt. és azután még egy író a kisebbek gárdájából, (Isten mentsen tőle!) s végül Baraldi és az én uram. Vallja meg, hogy enge-met és Baraldit kivéve, rettenetes egy társaság! Az én uram ugyanis, ámbár kitűnő egy ember, mégis senki sem képes róla azt állítani, hogy nem unalmas. Unalmas már csak azért is, mert férj. Mert hiába minden: ez a férjeknek a hivatása. Csak ne rázza. Ön a fejét! Ön kedves Anzelmo, erre nézve nem illetékes. Lenne csak legalább nyolcnapos asszony, akkor Ön is másképp gondolkodnék. A férjek, jóllehet a házán kívül szeretetreméltó egyének mind, odahaza kivétel nélkül házsártosak és veszekedők. Semmi sincs innökre, a legeseké-

lemmel kísérté annak ressortjába nem vágó ügyeit is. Tegnap végre Nagyvárad város törvényhatósága polgármesterévé választotta.

Bulyovszky nős, családós ember. Csaknem egész életét Nagyváradon töltvén, annak ügyeiben a jour van. A város társadalmi életében mindig szerepet játszott s annak mozgalmában lehetett nevével találkozni. Bulyovszky Nagyváradon s a megyében kiterjedt rokonsággal bír.

A közgyűlés.

Hónapok óta izgatottságban tartotta nemcsak a törvényhatóság tagjait, de a város egész közönségét a polgármester választásának kérdése.

Tegnap végre eldőlt a nagy kérdés, olyan érdeklődés mellett, a milyent évtizedek óta nem tapasztaltunk az ódon városházán.

Mindkét jelölt pártjához tartozó városatyák majdnem egy szálal megjelentek, hogy diadalra juttassák jelöltjüket. A 140 városatya közül 129 volt jelen a közgyűlésen s csupán Andriská Károly, id. Rimler Károly, Adler Ignác, Diamandy Miklós, Erdélyi József, Füchsel Emánuel, Gyalóky Lajos, Heringh Sándor, Janky József, Pojnar János és Sal Ferencz nem jelentek meg a közgyűlésen.

A jelen voltak közül Rácz Mihály, mint jelölt és még egy bizottsági tag nem szavazott s így beadtak összesen 127 szavazatot, a melyből Bulyovszky József 65, Rácz Mihályra 60 szavazat esett s így Bulyovszky Józsefet 5 szótöbbséggel megválasztották.

Hát bizony ez az öt szótöbbség nagyon kevés, nem a megválasztottra nézve, de az oly nagyon elbizakodott szabadelvű pártra. Még csak a választás előtt egy órával is fényes győzelemről, 40—50 többségről ábrándozott némely «vezéregyéniség». És a nagy többség ötre zsugorodott össze.

Hogy a város polgárságának van érzéke a nagyfontosságú kérdések iránt, azt láttuk tegnap a közgyűlési teremben. A végső erőt kifejtették a jelöltek érdekében; akármelyik élelmes városatya egy esztendőre való pipagyujtót szedhetett volna össze a különböző színű szavazó-lapokból.

A megválasztott polgármester programbeszéde jó benyomással volt az összes városatyákra s ennek a hatása alatt üdvözölte az ellenzék részéről Szokolay Tamás.

A jövő mutatja meg, hogy milyen üdvös eredménye lesz a tegnapi választásnak. Addig reméljük a legjobbat.

A közgyűlés lefolyása a következő volt:

A zsúfolásig megtelt közgyűlési terembe pont 3 órakor zajos éljenzés mellett lépett be Beöthy László főispán.

A bizottsági tagok közül jelen voltak:

Dr. Baróthy Ákos, dr. Bozóky Alajos, Bozóky Béla, Csák Máté, Frankó Endre, Gyöngyösi Lajos, Guttmann József, Hlatky Endre, dr. Hoványi Gyula, Kaczián Károly, Kékus Vidor, dr. Konrád Márk, Mezey Mihály, Miskolczy Barnabás, dr. Molnár Imre, Palotay László, Ritoók Zsigmond, Serdült Bálint, dr. Sipos Árpád, Stark Gyula, Szokoly Tamás, dr. Várady Zsigmond, Schöppin Ágoston, Sipos Orbán, Andriská Károly, Beczkay Lajos, dr. Berkovits Ferencz, Bertsey György, Bölöny József, Csobánczy Lajos, Déry János, Fekete László, Hoványi Géza, dr. Kornstein Lajos, Kunyhósi János, Ländler Ferencz, Mészáros József, Mihálovics János, Milibák József, id. Nagy Lajos, Papp István, dr. Radó Ignác, Reismann Mór, dr. Sarkadi Lajos, Stern Herman, Schütz Albert, Weisz Károly, Amigó Mór, Berger Dániel, Frankl Lázár, dr. Friedländer Sámuel, Fuchs Mór, Gábel Jakab, dr. Moskovits József, dr. Rednik József, Schvartz Antal, Szmekka György, Serényi Gusztáv, Ternyei Antal, Ullmann Izidor, Andrányi Lajos, Aufrecht Mór, Balogh Döme, Bognár Sándor, Bartsch Sándor, Bottó Ferencz, Czeglédi Sándor, Deutsch K. Ignác, Diósi Lajos, dr. Döri Ferencz, Farkas Izidor, dr. Grósz Albert, Harmathy Károly, Hillinger Lipót, Huzella Gyula, Ince Lajos, dr. Kazay Kálmán, Kohn Dávid, ifj. Kohn Sámuel, Kugler Albert, Kövér Sándor, Kunz Gusztáv, Kurländer Ráfiel, dr. Kutiák Ágoston, Léderer Dávid, Lévy Zsigmond, Löblé Henrik, Mandel Adolf, Mayr Sándor, Miheli Adolf, Miheli Pál, Molnár Lajos, Moskovits Miksa, ifj. Moskovits Mór, Moskovits Mór, dr. Munk Béla, Munk Jakab, Müller Salamon, Némethy Károly, Nyíry György, Pallay Lajos, Papp György, Rádl Ödön, Rendes Vilmos, Rimanóczy Kálmán, Sebestyén Lajos, dr. Sonnenfeld Zsigmond, Szálender Károly, dr. Vári Szabó Béla, Weinberger Jakab, Weiszlovits Adolf, Wöber János, Rácz Mihály, Komlóssy József, ifj. Rimler Károly, Papp János, Bordé Ferencz, Darvassy Lajos, Dus László, Tóth Márton, dr. Gram Károly, Sztarill János, dr. Hoványi Ferencz, Busch Dávid, Hegedüs Géza, Jablonszky Emil, Ragány János, Nemes Jenő, Szántó Lajos, Szüts István.

Elnöklő főispán üdvözölvén a megjelent törvényhatósági tagokat, a közgyűlést megnyitotta.

A polgármesteri jelentés.

Komlóssy József tb. főjegyző felolvasta a polgármesteri havi jelentést, melynek a közgazgatásra vonatkozó adatait már közöltük.

Felemlíti még a jelentés, hogy dr. Schlauch Lőrincz bíbornok püspök aranymiséje alkalmával a törvényhatóság küldöttsége tisztelettel Beöthy László főispán vezetése alatt s átnyújtotta a bíbornoknak a díszpolgári oklevelet.

Bejeleni továbbá a hely. polgármester, hogy a tüzerlaktanya építési költségeinek fedezésére 100,000 frt értékű regale kötvényt eladott a tanács.

Végül Glatz Antal édes anyja elhunyt alkalmából 50 frtot adományozott a városi szegények részére, a mely összeget az adományozó kívánságához képest kiosztották a szegények között.

A havi jelentést tudomásul vették.

A polgár-mester választás.

Egyszerre megmozdult az egész terem; zsongás támadt a hallgatóság közt, mintha érezte volna mindenki, hogy most következik a város életére, jövőjére kiható fontos actus.

Beöthy László főispán kitűzte a tárgysorozat második tárgyát: a polgármesteri szék betöltését.

A jelölt bizottság a főispán elnöklete alatt a közgyűlés által megválasztott Ritoók Zsigmond, Mezey Mihály és Hlatky Endre, továbbá az elnök által kinevezett Palotay László, Reismann Mór és Némethy Károly tagokból állott.

Tíz perc múlva a főispán kihirdette a jelölés eredményét, mely szerint a polgármesteri állásra jelöltettek:

dr. Bulyovszky József és

Rácz Mihály

A két jelölt nevének említésénél zajos éljenzés hangzott fel, különösen Rácz Mihályt éljenzették erősen.

Beöthy László főispán elrendelte a szavazást s a szavazatszedő bizottság elnökéül Mezey Mihályt, tagjaiul Kékus Vidort és Farkas Izidort, jegyzőül Komlóssy Józsefet jelölte ki.

A szavazás a kis tanácsterembe történt. A városatyák valósággal megostromolták a szavazó helyiséget.

Mintegy fél óráig tartott a szavazás. Az eredményt szorongva és remélve várta mindkét párt s mint az eredmény mutatta, volt oka mindkét jelölt pártjának a reményre, mert egyaránt erősek voltak s csak néhány szavazat döntötte el a fontos kérdést.

A szavazatszedő küldöttség befejezván működését, gyorsan elterjedt a szavazás eredményének híre a teremben.

Háromnegyed négy órakor ismét megnyitotta az elnöklő főispán a felfüggesztett közgyűlést s kihirdette az eredményt a következőkben:

lyebb dolgot is rettentően felfújják, s vagy örökké a nyakunkon ülnek s vagy akkor távoznak, mikor éppen jelenlétükre volna szükség. Egy szóval mindent fonákul csinálnak. Ha színházba vagy társas ágbakisérnek bennünket, addig még hitvesökkel vannak, bosszus és barátságtalan arczokat vágnak és csak akkor derülnek fel egy kicsit, ha a mások nejeivel szórakozhatnak egy kevéssé, ha két házaspár összejön. Ez némi érdekességet hoz a társalgásba. De jaj az embernek, ha a férjem uram abba a helyzetbe jön, hogy a felesége az egyetlen nő a férfi társaságban, akkor igazán alig lehet őt kibírni.

— Kedves Dorattém, igen szellemes egy hölgy, de engedje meg, hogy egy megjegyzést tehessenek.

— Kérem.

— Nekem ez a véleményem, hogy ha Kegyed ilyen módon folytatja az elbeszélést, akkor elfelejtkezik arról, a mit nekem mondani akart, kegyed egy kissé eltér a tárgytól.

Ellenkezéleg. Mit is akartam csak mondani? Aha! Mindjárt eszembe jut... Igen! Azt a társaságot irtam le Ön előtt, melyben legelőször Baraldival találkoztam. Képzelteti, mennyire unhatta magát ez az ember közöttük.

Az író magával vonszolta őt egy sarokba és néhány költeményét olvasta fel előtte. Midőn aztán kinzójától megszabadult, én hozzám menekült és megható szavakkal irta le azokat

a szenvedéseket és gyötrelmeket, miket a felolvasás alatt érzett. Együtt neveltük a költőt és a társaság többi tagjait és ilyen formán, meg kell engedni, hogy egy kissé elszigetelve maradtunk, illetve elkülönöztünk magunkat a társaságtól. De hát Istenem! történhetett ez másképp ezen mumia alakok között? Férjem szeméi szikrákat hánytak, mikor dühösen felém nézett. Talán azt akarta volna, hogy ő vele szórakozzam. A következő napon Baraldi nálunk vizitelt és hátrahagyta vizit kártyáját, melyen ez állt: L u d o v i c s Baraldi hadnagy a vezér karban. Neve felett grófi korona. Ez azonban semmi hatással sem volt rám, mert ma napság már mindenki olyan koronát csináltat magának a milyet akar. Még a hét folyamán újabb látogatást tett nálunk. Ez tisztán kötelessége volt neki. Egyébiránt nem talált magamban, Rinusciné volt véletlenül nálam. Szegény asszony, egyik szeme üvegből van. Azt mondják, hogy a fogai is hamisak, én azonban nem tudom. Ezt is csak azért hozom fel, hogy lássa, miképp nem voltunk egyedül. Rinuscinének azonban elismert gonosz kereplője van és elkezdett fecsegni. Azt állította rólam a társaságban, hogy a hadnagnak találkat adtam a ligetben. Csak egy csuf asszony tud ilyesmit kitalálni. Bizonyos hogy említettem a hadnagy előtt, hogy naponta 4 és 6 óra közt kikocsizom, de hát csak kell talán valamiről beszélnie az embernek.

Vajjon az én hibám az, hogy a hadnagy is gyönyörűségét találta abban, hogy ugyanazon időben sétáljon ki az erdőbe?

En a kocsiban ültem ő gyalog járkált Természetes, hogy a kocsik bizonyos helyeken megállanak és a sétálók akkor oda jönnek, hogy ismerőseikkel csevegjünk. Én azonban csak egyetlenegyszer szálltam ki, hogy egy kis sétát tegyek, mert lábaim a sok üléstől egészen megdermedtek.

— Hogyan? Kegyed sétált a hadnaggyal?

— Igen a hadnaggyal És képzelje csak az egyik sétányon kit látok, mint Dal Pozo márkinét, a ki karonfogva sétál egy képviselővel — no ez is okosabban tette volna ha Rómába marad — és bizalmasan suttog ő kelmével. Most már tudom, hogy mért határozotképtelen a parlament, az uraknak mindig más dolguk akad De nem az én szokásom a mások ügyével foglalkozni. Én tehát körülbelül 10 perczig sétálók így és egy rettenetes háborúság keletkezik a dologból. Nekem eltöltjük a kikocsizást 4 és 6 között, ezután meg ideküldenek Bolognába a családhoz. Most azonban egy újabb baleset adja elő magát. Miért jön Baraldi Bolognába? Mit tehetek én arról? Vajjon ezredese vagyok én neki? És nincs meg az a joguk az embereknek, hogy oda utazzanak a hova akarnak? Egyébiránt anyósom sokkal jobban tenné, ha kevesebbet prédikálna a leveleiben és inkább azokkal a historiákkal tö-

beadatott összesen 127 szavazat; ebből nyert.

*Bulyovszky József 65-öt.
Rácz Mihály 60-ot.*

két szavazólap üres volt. Tehát polgármesterré 5 szótöbbséggel megválasztott

Dr. Bulyovszky József.

Az éljenzés elhangzása után Hlatky Endre indítványozta, hogy egy küldöttség azonnal hívja meg a közgyűlésbe a megválasztott új polgármestert; a küldöttség tagjaiul ajánlotta: Kékuss Vidort, Schöpflin Ágostont, Bertsey Györgyöt, Papp Györgyöt, Ullmann Izidort, Szokolay Tamást és dr. Kornstein Lajost.

Hlatky indítványát elfogadták.

Midőn dr. Bulyovszky József a terembe megérkezett, éljenzéssel fogadták.

Első sorban Beöthy László főispán üdvözölte. Tudatta vele, hogy a törvényhatóság 5 szótöbbséggel polgármesterré választotta s átadta a város pecsétjét. Ő is a legmelegebben üdvözli, s meg van győződve, hogy a törvényhatóság bizalmát azzal igyekszik meghálálni és kiérdemelni, hogy a polgárság ügyét szívében fogja viselni.

Ezután Komlóssy József tb. főjegyző fölolvasása mellett az új polgármester letette a hivatalos esküt s utána a következő programmszerű beszédet mondta:

Az új polgármester program beszéde.

Méltóságos főispán ur!

Tekintetes Törvényhatósági Bizottsági

Község!

E reám nézve felette ünnepélyes pillanatban első szavam nem lehet más, mint a hála és köszönet szava. Köszönet Öméltóságának közgyűlésünk elnökének s közigazgatásunk helybeli legfőbb örökének ama biztató és érdemeimnek felül méltató szavát, melylyel nehéz, új hivatalommal járó gondjaim könnyítésére reményt nyújtott. De hála és köszönetem fogadja a tekintetes közgyűlés eme fényes bizalmi nyilatkozatáért, melylyel e város első tisztviselőjévé avatni és alkotmányos államban divó szokás szerint e város polgármesterévé megválasztani méltóztattak.

Husz évi közpályán eltöltött szolgálataim legszebb jutalma ez tekintetes közgyűlés, melynek egyedüli alapja a bizalom.

Önök bizalmukkal tisztelnék meg s reám ruházzák a törvényben gyökerező jogokat s leteszik szeretett városunk egész jövő életének vezetését az én kezembe. Nem tértem ki ez elől nem, legfőképen azért, mert bizalmi nyilat-

ródne, miket ifjú éveiről regél a világ. Persze ha az ember ránéz, nem is gondolja, hogy valaha fiatal volt.

E pillanatban kezdte rá az óra az ütését.

— Talán már három óra is van? kiáltá ijedten Doretta.

— Dehogy, már négy óra!

— Négy óra? lehetetlen! Egy pillanatig sem maradhatok tovább. Fél négyre rendeltem ide a kocsit.

— De Doretta, most már én rám kerül a sor, hogy beszéljek.

— Oh, majd máskor Anzelmo. Ma már lehetetlen. Én már meggyóntam vétkeimet Önnek és...

— Bocsanat, kedves gyermekem, Kegyed eddig a mások bűneit gyónta meg nekem. A mi a magáét illeti.

— Oh, az enyéme olyan jelentéktelenek, hogy teljes bűnbocsánatot érdemlek. S Ön meg is teszi azt nekem ugyebár, hogy szüleimet ártatlanságom felől meggyőzze. Ugy-e megteszi?

— Maradjon még egy pillanatig.

— Nem, egy másodpercet sem. Fogadja köszönetemet kedves barátom. Isten Önnel, a viszonylatásra.

És Doretta eltűnt a szobából mint egy gyors evetke.

kozatuk nem e város szolgálatában érdemeket szerzett multam után ért, hanem ez nekem az egyszerű a mindennapi élet közönséges talán rendes munkásának előlegeztetett.

Nagy szó ez uraim előleg!

Jelenti ez azt, hogy én önkel tartozási viszonyba jöttem. Mert míg ajutalom a kiérdemelt munka bére, addig az előleg egy nagy kérdés, ha valjon az előlegezett bizalom érdemest ért e?

Legyenek meggyőződve, hogy én érzem ez előlegezett bizalom súlyát s szerény tehetséggel azon leszek, hogy azt teljes mértékben kiérdemeljem s jutalmam az önök bizalmának megőrzése s ha lehet fokozása legyen.

Ezen előlegezett bizalom daczára önök vagy a tekintetes közgyűlés tagjai közül sokak előtt kérdő jelként állhatok itt e helyen és éppen azért engedjek meg ha talán türelmüket kissé hosszabban veszem igénybe és tájékoztassam a tekintetes közgyűlést:

Először a felől, hogy minő politikai véleményem van a városok s azok fejlődéséről általában és különösen szeretett városunkat illetőleg?

Másodszor minők ama kulturális intézmények, melyek figyelemmel városunk anyagi erejére létesítendők?

Harmadszor mi a véleményem a jó és mintá szerű közigazgatás létesítéséről? s végül

Negyedszer minők más eszközök azok, melyekkel hivatalos állásomnál fogva szeretett városunk fejlődésére hathatok?

A városok fejlődésének okai.

Az első kérdést vagyis politikai véleményemet illetőleg vissza kell idéznem a tekintetes közgyűlés emlékébe az 1848 előtti és az 1848 utáni állapotokat. Az 1848 előtti városi élet a nemzet történetével mindenben kapcsolatos, a folytonos dúló harcok s az idegen uralom nyűgének lezárására szánt küzdelem, melyben a magyar nemzet mint az ilyen politikailag figyelembe alig vehető városi polgársággal még akkor lakossággal kapcsolatosan részt vett. — Ezt a tekintetes közgyűlés tagjai hazánk történetéből ismerik és ennek részletezése felesleges.

Csak 1848 évet előző években kezd a városi élet jelentőségében emelkedni, amíg 1848 évi törvényhozás nyíltan eltemeti a városok létezését akkor, midőn az 1848 évi XXIII t. cz. 1-ső szakaszában a következőleg rendelkezik: »a város mint törvényhatóság közdolgait törvényes felsőbb felügyelés alatt minden más törvényhatóságtól függetlenül a köztörvény szerint igazgatja.«

Ez idő pont tehát az amidőn szólhatunk városunkról s városi polgárokról. Méltán köthetjük tehát a városok fejlődését össze a politikai intézmények keletkezésével alkotó szabadsággal, mely többszörös változások után fényesen domborodik ki az 1886 évi XXI és XXII. t. cikkeiben.

A szabadság tehát alkotó eleme a városoknak s teremője a városi élet és ezzel kapcsolatos eszmék keletkezésének.

Mert ha rövid összehasonlítást teszünk az állami lakosság zöme a megyékben élő földműves osztály és a városok lakói a polgárok között, látjuk a különbséget nem csak a foglalkozásban, hanem egyéb tekintetben is s tudjuk, hogy a városok a tudomány, művészet, kereskedelem s ipar gyűlőhelyei s mint ilyenek az állam művelődési fokának hőmérői, s ezen felül mint a földműveléssel és őstermeléssel foglalkozó megyei lakosság az őseinktől öröklött alkotmányának és hű őrei.

Ha tehát a kifejtetteket alkalmazzuk különösen városunkra, akkor azt hiszem osztja a tekintetes közgyűlés is azon véleményemet, hogy városunkban is megtermé ezen a törvény által biztosított szabad intézmény örvendés gyümölcsét, mert látjuk s tapasztaljuk azt, hogy városunk saját erejéből önálló törvényhatósággént küzdött fel magát s lett a vidéki városok egyik előkelője.

Ezen véleményben élve tehát első ígéretet eskümnem megfelelőleg akban teszem meg, hogy ünnepélyesen fogadom, hogy hazánk törvényei által biztosított szabadság kedvezményeit a támadások ellen törvényes eszközzel védelmezni fogom.

Miféle kulturális intézmények létesítendők Nagyváradon?

A második kérdést illetőleg, hogy mik ama kulturális intézmények, melyek figyelemmel városunk anyagi erejére a törvény által megengedett módon mielőbb létesítendők? Véleményem abban összpontosul, hogy ezen intézmények létesítésében nem szabad túllépniünk városunk anyagi erejét s az intézmények és kulturális alkotásokra szükséges anyagi erőt kapcsolatba kell hozni városunk polgárainak adózó képességével és áldozat készségével. Ezt pedig legelőnyösebben úgy érhetjük el, hogy a lehető megtakarítások végett mindennemű kiadásainkat a minimumra redukáljuk, másrészt a törvény által megengedett bevételeinket fokozzák.

Az állandó színház és a Bazár-szoros.

Ezek figyelembe vételével első sorban, mint ezt már a tekintetes közgyűlés elhatározta, megoldandónak vélem a színház kérdést. Mely nélkül városunk fejlődését el nem képzelhetem. E tárggyal kapcsolatos hosszadalmasból folyó kellemetlenségre figyelemmel csupán röviden annyit jegyzek meg, hogy a legutóbbi határozatban kikötött időt a lehető rövidre szorítani s a kérdést gyorsan óhajtom megoldani. Kiváncosnak látszik ezzel együtt a Bazár-szoros megoldása; mire nézve azonban a kérdés alapos tanulmányozása nélkül biztos véleményt ez idő szerint nem mondhatok, de a sürgős megoldást határozottan ígérem, — s ha ez uttal a Bazár-szoros kibővítése elintézhető nem lenne, okvetlen módot kell találnunk arra, hogy ez égető kérdés is mielőbb esetleg az 1881. évi 41. tezik segélyével megoldassék.

Kultur-intézményeink létesítéséhez tartozik a még hátralevő népiskoláink felépítése. E tekintetben nem járulhatnék oly megoldáshoz, mely a palotaszerű építést venné célba, mert ez nem állana arányban a város anyagi erejével. Egészséges, egyszerű, jó iskolahelyiség és kitűnő tanerők, ez lehet jelszó az iskolák létesítésénél.

A csatornázás és az új városháza.

A város közegészségügyének előmozdítása végett megoldásra vár a csatornázás, melynek szükségességét feleslegesnek találok fejtegetni; e tekintetben az előmunkálatok, mint méltóztatnak tudni, folyamatban vannak, de a végleges megoldás függ attól, hogy az erre szükséges anyagi erőt mikor leszünk képesek előteremteni.

A közegészségügyi kérdéssel kapcsolatos a Pecze patak szabályozása, melynek sikeres megoldása folytán fog bekövetkezhetni városunk közvetlen közelében egy nagy az egészségre és szórakozásra rendkívül szükséges sétahely: a Rhédey kert kibővítése, melynek módoszataival, valamint az ugynevezett Páris patak rendezésével annak idején szintén lesznek szivesek behatóan foglalkozni.

Nem kevés gyorsasággal kell megoldani a városháza felépítését, mert a jó és gyors közigazgatás és ellenőrzés egyik feltétele az alkalmas hivatalhelyiség létesítése s mintán az építés már a tekintetes közgyűlés által elhatározva lett, a végleges megoldást siettetni fogom.

A törvényszéki palota a dolgozóház, a vásárcsarnokok és a vasuti indóház kibővítése.

A városháza építését még sürgeti a felső bírósági palota létesítése is, mivel a város szerződésileg kötelezte magát az építésre s körülbelül a jelenlegi hely mutatkozik erre célszerűnek s mely tudomásom szerint a magas kormányának felajánlva is lett.

Ezen építkezést mint jól méltóztatnak tudni a bünygyi perrend életbeléptetése siettetni, mert az 1896 évi 33-ik. t. cikk életbeléptetését tárgyzó törvényjavaslat már a képviselőház igazságügyi bizottsága által letárgyaltatott s rövid idő múlva jöhet a felsőbb rendelet megfélelő helyiség átadása iránt.

Még az építkezések között meg kell emlékeznem a megfelelő toloncházakkal kapcsolatos dolgozóház építését, melynek sürgősségét a philanthropiai ügyeknek régszükségessé vált megoldása teszi, kíváncsossá. Kellő tanulmányozás s tapasztalat szerzése után vásár csarnokok létesítését is azon alkotások közzé sorozom

melyeknek építését a város olcsó és jó élelmezésére figyelemmel megoldanunk kell. — Hasonlóképp megoldandó lesz a *vasúti pálya udvar* s ezzel kapcsolatos helyiségek kibővítése, miután a jelenlegi helyzet a kereskedelmi forgalomra figyelemmel tarthatatlan.

Ezek volnának azon nevezetesebb alkotások és építkezések, melyeknek szükségességéhez szó nem fér; a kérdés tehát csak az lehet, hogy minő sorrend tartassék be. Erre nézve ez idő szerint a színház kérdését találom leg-sürgősebben megoldandónak a többinél pedig egybevetni kell a már eddig tett lépések eredményét s amennyiben városunk anyagi ereje megengedni fogja a gyors egymásután lebonnyolítást ígérhetem meg a tekintetes közgyűlésnek: Nem érintvén ez uttal ama kisebb alkotásokat, melyek a minden napi közigazgatás szükséges folyamányi smelyek elintézése havonként veszi igénybe a tekintetes közgyűlés tevékenységét.

Hogyan kell jó közigazgatást létesíteni?

A harmadik feltett kérdésemre a mintaszerű *közigazgatást* illetőleg, tudom, hogy ez nem könnyű feladat. De miután ugyavgyok meggyőződve, hogy a hol a mindennapi élet kielégítésére szolgáló jó közigazgatás nem honosítható meg, hol a *személy és vagyon védelme* megelőző intézkedésekkel nem biztosítatik, vagy a történet megítélés gyors és igazságos megtorlásban nem részesül; ott nem remélhető, hogy a kereskedelem, ipar és tőke befektetés nagy lendületet vegyen s hogy a szorgalmas s munkaképes elem városunk lakosságát szaporítsa.

Szóval városunk fejlődése s népességének gyarapodása szoros kapcsolatban van a jó közigazgatás létesítésével.

Részemről az 1896 évi 21 t. czikk 73 § és ezzel kapcsolatban a többi törvényekben lefektetett jogaim s kötelességeim pontos meg betartását és a tisztviselői karral meg betartását ígérhetem meg a tekintetes közgyűlésnek. *Éber őrködés* a lehető legszélesebb körű *ellenőrzés* és *tisztakéz* a város vagyonának kezelésében és a város és lakosai ügyének a törvénynek és szabályrendeletnek megfelelőleg való elintézése és a törvényeknek igazságos alkalmazása mindenkiel szemben. Ez teremtheti mely a jó közigazgatást. — S minthogy az 1886 évi 21 t. czikk 3 §-a biztosítja a tekintetes törvényhatóság azon önkormányzati jogát, hogy a városi élet fejlődését szabályrendeletekkel segítse elő, kellő tájékozás után ideje korán fogom megtenni javaslataimat a közigazgatás minden ágára kiterjedő és szükséges szabályrendeletek alkotása iránt, melyek közül mint legtöbbet *bel és külvárossaink utcáit és tereinek* rendezésére az építkezés és philantropiai ügyekre vonatkozókat emelem ki.

Nagysegítségemre lesz a közigazgatás javítására nézve, a tekintetes közgyűlés gondoskodásából megalkotott új szabályrendelet, mely nemcsak a tisztviselők anyagi helyzetének javításáról hanem a személyzet megszaporításáról is intézkedik. E tekintetben azonban aggodalmaim vannak s tartok attól, hogy a személyzet szaporítás mint újabb teherrel rendkívüli szükségessé vált intézményeink létesítése fog akadályokba ütközni. — Miért is számítva a tisztikar ügybuzgalmára méltóztatásnak e tekintetben javaslatainkat bevárni. Részemről ígérhetem, hogy csakis az elkerülhetlenül szükséges szaporítás iránt fogok lépéseket tenni.

Nagyvárad jövődő fejlődése.

Végre tekintetes közgyűlés elérkeztem utolsó kérdésem feleletéhez, vagyis ahhoz hogy minő más eszközök azok, melyekkel hivatali állásomnál fogva szeretett városunk fejlődésére hathatok?

Erre rövid feleletem az, hogy véleményem szerint egy ily fejlődő város polgármesterének — daczára a hivatali helyiségében meglevő nagy munka halmazának — nem szabad csupán a hivatal helyiségében elvégzett teendőivel kötelességét teljesítenek tekinteni; hanem a városházán kívül e város területén belül, de sőt messzebb is esetleg kilépve a nagyvilágba keresni kell mindazon utakat s módokat, melyek városunk előhaladására szükségesek. Kérni ott a hol kell, követelni a hol a jogostér ezt

kimutatja; megnyerni mind azon erőket, melyekkel fejleszthetők városunk tudományos műveltsége, kereskedelme és ipara.

Hogy minők lennének ezen lépések és minők az eszközök? ezt nekivánja tölem a tekintetes közgyűlés, hogy most az idő előrehaladt voltára figyelemmel felsoroljam, de ezt talán nem is tehetném, mivel közrehatásomat az előforduló események és teendők körvonalozzák; hanem méltóztatásnak e tekintetben is amaz ünnepélyes kijelentésemet elfogadni, hogy városunk érdekében ami erőmtől telik meglogok minden lehető tenni.

* * *

Ha az elmondottakra újra vissza gondolok szinte félelem fog el a tekintetben ha vajjon képes leszek e előlegezett bizalmuknak megfelelni s képes leszek-e mind azt mit városunk fejlődése megkíván létesíteni? Erre válaszolnom nagyon nehéz; de én *bizom a Mindenható Istenben* hihez azon fohászszal fordulok, hogy adjon nekem erőt és tehetséget, hogy az elsoroltakat szeretett városom az én gyermek, ifju és férfi korom helyének érdekében létesíthessem.

Isten után pedig kérem Méltóságodat, hogy őseitől öröklött vonzalmát s szeretetét e várostól továbbra se vonja meg, hanem kiváló szakértelmét, fáradhatatlan ügybuzgalmát ezután is érvényesítse városunkat.

Kérem továbbá városunk tisztikarát, hogy engem nehéz hivatali tevékenységemben támogatassanak, ne feledjék soha, hogy e város közönsége kész volt minden áldozatra anyagi helyzetük javítása tekintetében is, és így méltán várhatja el tőlünk e közönség, hogy kitarító és becsületes munkánk által lelkesedéssel ragadjuk meg ama zászlót, mely e város fejlődésének dicső harcát győzelemre segíti.

És végül önökhöz fordulok tekintetes közgyűlés tagjai azon kérelemmel, hogy e város érdekében mindenkor tapasztalt önzetlen működésüket e város javára továbbra is érvényesítsék és engem nagyrabecsült bizalmukkal feladataim teljesítésében támogatni kegyeskedjenek. Kérem a közgyűlés tagjait, hogy e város ügyeinek elintézésében *felre téve felekezeti politikai, társadalmi s személyes* viszonyokat, csakis e város érdekeit vegyék lelkiismeretes bírálatok alá. Legyenek éber, de igazságos és elfogulatlan bírái és ellenőrzői tisztviselői tevékenységünknek, mert csak az összes erők együttes működése eredményezheti azt, hogy szeretett városunkat virágzóvá, nagygyá és lakóit boldoggá tegyük.

Éljen a haza!

Éljen a Király!

Éljen nagyvárad város és közönsége!

A szép beszédet hosszantartó taps és éljenzés követte, majd szót emelt.

Hlatky Endre felemlítette, hogy mindkét párt felhasználta jelöltje mellett, a mit a tisztesség megengedett s egymást iránt türelemmel harcoltak. Most már, reméli, elfog tűnni minden nyoma az izgalomnak s az összes bizottsági tagok nevében üdvözlí a megválasztott új polgármestert, aki nemes hévvel, a város iránti igaz szeretettel lépett új állására, hiszi, hogy a nagy feladatnak meg fog felelni. Bulyovszky támogatást kért a bizottságtól, ők bizalmat fíérnek. Fogadja a törvényható ági bizottság nevében azon ígéretet, hogy mindig ott lesznek a város ügyét érintő munkájában támogatásukkal.

Szokolay Tamás kijelenti, hogy ő és elvtársai tisztán dolgoztak jelöltjük mellett; legyőzték s most tisztelettel hajlanak meg a megválasztott polgármester előtt s melegen üdvözlí új állásában. Tartsa meg, a mit programbeszédében mondott s ő is támogatni fogják. Ne egy párté legyen, hanem a pártokon felülemelkedve, a város érdekében működjen. Az Isten áldását kéri rá.

Dr. Moskovits József indítványozta, hogy tekintettel az ünnepélyes alkalomra, a gyűlést fűgesszék fel s a kitűzött ügyeket pén-teken delután tárgyalják.

Elnöklő főispán az indítvány értelmében a gyűlést felfűggesztette.

Bankett a Sasban.

Este a pártszenvedélyt lecsillapítandó, a Fekete Sasban gyűltek össze a városatyák s egy nagy tömeg meghívott vendég párt különbség nélkül.

Jelen voltak:

Hlatky Endre, Bige Gyula, dr. Bozóky Alajos, dr. Konrád Márk, Pallay Lajos dr. Radó Ignác, Krausz Dávid, Mihelfi Adolf, Fleischer Lajos, Stark Gyula, Guttmann József, Grünfeld, Kunz Gusztáv, Tóth Márton, Grám Károly, Ragány János, Kurovsky Ferenc, Harmathy Károly, Lakos Lajos, dr. Keeskeméthy Lipót, Erdélyi József, Muray Károly, Deutsch M. Ignác, Krüger Viktor, Szokolay Tamás, Mandel Adolf, Jablonszky Emil, Léway Zsigmond, Szűts István, dr. Munk Béla, Diósy Ferenc, Nemes Dezső, Kalmár József, Mandel Ferenc, dr. Weisz Márton, Láng József, Halász Lajos, Váradi Zsigmond, dr. Moskovits J., Fehér D., Kerényi Miklós, Papp J., Sztaril F., dr. Grósz M., Csák Máté, Sonnenfeld A., Szűts Dezső, Gesztesi Ödön, Kágyi Lajos, Wachsmann Albert, Mayr Sándor, Weisz Károly, Dicker Illés, dr. Bercovits Miklós, ifj. Moskovits Mór, Lindtner Kálmán, Lövy Márton, Szabó Gábor, Mihelfi Pál, dr. Gyémánt Jenő, Hegedűs Géza, Déri János, Darvassy Lajos, Komlóssy József Weisz Gábor, dr. Rosenthal Mór, dr. Berkovits Miklós, Ullmann Izidor, Gabel Jakab, Farkas Izidor, Stern Lajos, Schütz Albert Moskovits Miksa, Rimanóczy Kálmán, Fényes Manó, Ullmann Béla, dr. Makai Pál, dr. Sztarill János, Zámory László, Frankó Endre, Rónai Lipót, Hillinger Lipót, dr. Bartha János, dr. Várady Zsigmond, Mezey Mihály, Tóth Ferenc, Gerő Ármin, Moskovits Mór, dr. Papp Aurél, Janky Antal, dr. Mór Pál, Gálbory József, dr. Schütz Gyula, Müller Salamon dr. Moskovits József, Bertsey György, dr. Fodor Gyula, dr. Sarkady Lajos, dr. Edelmán Menyhért, Bognár Sándor, Dóri Ferenc, dr. Vucskics Gyula, Kolozsvári Béla, Csathó Ferenc, Incze Lajos, Rendes Vilmos, Diósi Lajos, Busch Dávid, dr. Goldstein Sándor, Propper N. János, Stern Márton, ifj. Rimler Károly, dr. Sonnenfeld Zsigmond, Hollósy Dezső, Kelemen József, Bordó Ferenc, Csobánczy Lajos, dr. Mihelfi Lajos, dr. Bozóky Kálmán, dr. Bartha Béla, Deutsch Ignác, Munk Jakab, Munk Béla, Lázár Márton, dr. Dési Géza, Bakacs Béla, Perczel Dezső, Ficzek Lajos stb.

A bankett közepén megkezdődött a toasztáradat is. Elsőnek fel állott Bulyovszky József, ki felköszöntőjében azt mondja, hogy ő a város polgárájának támogatása mellett véli megoldani mindama kérdéseket és terveket, melyek a város fejlődése és szebb jövője érdekében megvalósulásra várnak. A ki az utat idáig egyengette és a ki a jövő nemzedék teendőit a mult alkotásaival megkönnyebbitette az Sal Ferenc kir. tanácsos, a volt polgármester. Az ő egészségéért és boldogságáért üríti poharát. (Lelkes éljenzés.)

Csák Máté szerint csak az kormányozhat egy várost, aki a házat eltudja kormányozni s épp azért élteti a reményteljes polgármestert, kinek háza legjobb rendben van: Bulyovszky Józsefet.

Mihelfi Adolf élteti Rác Mihályt, Radó Ignác Hlatkyt a pártfőnököt, Papp Aurél pedig Bulyovszkyt az egykori főnöküket s kívánja, hogy az új tisztikar is épp oly becsülésben tartsa mint a régi.

Hlatky Endre reflektál Radó szavaira s tiltakozik az ellen, hogy ő vezérember volna, vezér ember a főispán s élteti Bulyovszkyt és a városatyákat.

Ezután Dr. Vucskics Gyula, a „Tiszántul” hirlap szerkesztője állott fel s körülbelül a következőket mondta: Nem tartozik ugyan azok közé, akik tollukkal elősegítették a mai nap győzelmét, de engedjék meg neki azért, hogy ő is üdvözölhesse az új polgármestert. Ő azt tapasztalta, hogy Bulyovszky a régi hivatalában nem ismert párttekinetet s ugyanezt jelentette ki a program beszédjében is s ebben a reményben, hogy e kijelentéséhez, hű

fog maradni, élteti az új polgármestert s kívánja, hogy szép terveinek megvalósulását érje meg.

Kecskeméti Lipót meglehetősen intoleráns beszéde után dr. Várady Zsigmond állott fel s általános figyelemben elmondott beszédben azt fejtegette, hogy itt nincsen sem felekezeti, sem pedig párttekinet s élteti Ritoókot és Bulyovszkyt.

Mezey Mihály a főispánt élteti, kit most egy szomorú csapás tart távol.

Beszélték még Gábel, Halász, Dézsy Géza, Szokoly Berkovits s az asztalbontás k. b. fél 11-kor kezdődött.

Nincs többé összeférhetlenség.

— Távirati tudósítás, —

Budapest, május 13.

A képviselőház összeférhetlenségi bizottsága ma délelőtti ülésében tárgyalta gr. Tisza István, Rosenberg Gyula, Hieronymy Károly, Enyedi Lukács, Tolnay Lajos, Benke Gyula és Neumann Ármin képviselők összeférhetlenségi eseteit.

Legelőbb a Tisza és Rosenberg eseteit vette tárgyalás alá a bizottság. — Másfelőre hosszát tanácskoztak a bizottság tagjai, kik Schmidt Károly kivételével mind jelen voltak az ülésen. A vita igen nagyszabású volt. Az összeférhetlenség mellett szóltak fel gr. Andrássy Tivadar, gr. László Mihály és Rátkay László, kik mindannyian bebizonyítottak találták azt, hogy az »Adria« hajózási társaság a kormányval szerződéses viszonyban áll.

Ezzel szemben az incompatibilitás ellen beszéltek Mohay Sándor, Ragályi Béla, Rudnyánszky Béla és Krajcsavics horvát bizottsági tag, kik azt állították, hogy az »Adria«-nál elfoglalt igazgatósági állások is az összeférhetlenség szempontjából, az 1875. I. törvényezikk értelmében akként bírálandók el, amint a többi közlekedési vállalatoknál, vasutaknál és csatornáknál elfoglalt igazgatói állások.

A szavazásnál is a fölszólalások arányában alakultak a számok. Ennek folytán 4 szavazattal 3 ellenében kimondták, hogy gr. Tisza István és Rosenberg Gyula állásai nem incompatibilisek.

Érdekes, hogy Schmidt Károly, ki most távol volt, a múlt alkalommal az ellenzékkel szavazott. Ez okozta aztán, hogy az incompatibilitást leszavazták. Gr. Tisza és Rosenberg Gyula büszkén hagyták el a tárgyalási termet.

A budapesti egyetem évzáró ünnepélye.

Saját tudósítónktól.

Budapest, május 13.

A budapesti kir. magyar tudomány-egyetem ujjáalakításának 117-ik évfordulója alkalmából ma délelőtti 11 órakor az új városházán diszgyűlést tartott.

Mise az egyetemi templomban.

A diszgyűlést megelőzőleg 10 órakor az egyetemi templomban ünnepélyes istentisztelet volt, a melyet dr. Schlauch Lőrincz a nagyvárad bibornok-püspök pontifikált. A templom szentélyét ez alkalommal valóságos virágoskeríté alakították át s a hajó első padsorait bíbor színű posztóval vonták be, melyekben az egyetem tanácsának tagjai foglaltak helyet. Ott voltak Dr. Bognár István rektor, nagyvárad kanonok, Ajtay Sándor, Kisfaludy A. Béla, Földes Béla és P. Tewrewk Emil dékánok, a három utóbbi diszmagyarban, továbbá Lengyel Béla prorektor, Rapaics Raimund, Dr. Kovács Gyula, Högyes Endre prodékánok, Saghy Gyula, Lechner Ágost, Csillag Gyula, Csarada János,

Mariska Vilmos, Simon Ákos egyetemi tanárok, a többi padsorokban előkelő hölgyközönség és az ifjuság foglalt helyet az »Egyetemi kör« diszszászloja alatt. A bibornok-püspök pont tíz órakor érkezett a templom elé, a hol a papság fogadta és kísérte az oltár elé, mire megkezdődött a mise. A püspöknek segédkeztek Klinger István és Bitá Dezső apátok, Czobor Béla egyetemi tanár, Bundala Mihály lelkiigazgató, Krizsán Mihály vicerector, Való Simon és dr. Puri Iván tanulmányi felügyelők, Fetsner titkár, Mayer udvari pap s számos papnövendék. A mise alatt az ének- és zenekar Noseda Károly vezénylete alatt Hanisch C. dur miséjét adta elő, melynek magánrészeit Noseda Gyuláné, Bayer Ilona és Schmidt Gusztáv énekeltek. Mise végeztével a bibornok áldást osztott a jelenlevőkre. A szemináriumban mise után déjeunek volt, a melyen a bibornokon kívül az asszisztáló papság vett részt.

A diszgyűlés.

A nagy ünnepi közönség, élén a tanári karral és ifjusággal, az egyetemi templomból az új városházára vonult a diszgyűlésre. A városház diszterme és karzata egészen megtelt publikummal. Az emelvényen foglaltak helyet Bognár István rektor, Kisfaludy Béla, Ajtai Sándor, Földes Béla, P. Tewrewk Emil dékánok egyetemi ornátusban. Az első székekben ültek Wlassics és a miniszterium főtisztviselői. Schlauch bibornokot megjelenésekor lelkes éljenzéssel fogadták. Ott voltak még: br. Eötvös Lőránd, Pertik, Tanhoffer, Tóth Lajos, Högyes, Pecz Vilmos, Than, Wartha tanárok stb.

A diszgyűlést Bognár István rektor egy nagyhatású beszéddel nyitotta meg, melyben a kath. egyház és vallás ellen intézett támadásokat czáfolta meggyőzőn és nagy logikai éllel. A kath. dogmák megmásíthatatlansága ellen felhozott érvre azt mondja, hogy az igazság öröktermészetű, Rousseau, Kant és Hegel valóságai tanuskodnak az emberi ész gyöngesége és ingadozása mellett. A vallás nem gátolja a tudományok fejlődését csak szabályozza szertelesen csapongását. Sokan megtámadták az egyházat a világi hatalomról szóló tanáért is, hogy azt az istentől származtatja. E tannak az az értelme, hogy a hatalomnak tekintélyt adjon és figyelmeztessen arra, hogy az államok keletkezése, az emberek társulása felsőbb természetű törvény. E nélkül a hatalam kezelői zsarnokok, a nép pedig rabszolga, mint a hajdan pogány korban történt. A korlátlan szabadság szintén ártalmas az embernek, azért az egyház a hatalom elleni lázadást feltételekhez köti s azt mondja: »ha nincs a népnek más eszköze jogai megvédésére azon uralkodót, ki feladatáról és kötelességeiről annyira megfeledkezik, hogy saját alattvalóinak zsarnokává és hóhérvá lesz, megfoszthatja a hatalomtól.« A keresztény vallás magasztos tanainak sikeres apologiájával fejezte be Bognár István nagyhatású megnyitóját, melyet a jelen volt ifjuság és közönség tüntetően megéljenzett.

A jutalmak kiosztása.

Ezután a pályanyertes művek kihirdetése és szerzőik megjutalmazása következett. Jutalmdíjakat nyertek. A hittudományi karon: Szentiványi János III. é. 50 forintot, Surányi K. Leo II. é. 50 frtot, Hudina Emil III. é. 80 frtot, Huszár Mihály IV. 80 frt, Ivanovics Emil (szónoki képességeért) 20 frt és Csókás Vidor 50 frtot.

II. jogtudományi karon: Messer Ákos III. é. 300 frtot, Schiller Bódog II. é. 70 frt. Fleiszig Pszkár III. é. 70 frt, pályamunkáért.

Továbbá szorgalmukért: Kun Antal II. é. 60 frt. Eördögh Árpád IV. é. 60 frt. Benke Ferencz 200 frt és Weisz Béla kari ösztöndíj 200 frtot.

III. Az orvos tudományi karon. Pályamunkákért: Berger Ede III. é. 70 frt. Preszburger Jenő II. é. 70 frt, Csillag Jakab 110 frt, Terebely Tibor V. é. 130 frt, Horváth Gyula V. é. 130 frt. Bonczjegyzőkönyvek szerkesztéséért: Reichenfeld Zoltán V. é. 40 frt, Tausz Kornél II. é. 20 frt és Steiner József II. é. 15 frt.

A bölcsészeti karon szintén számosan nyertek értekezésükkel jutalmdíjakat.

Az ünnepély végén Bognár rektor rövid beszédben köszönetet mondott Schlauch bibornoknak és Wlassics miniszternek megjelenésükért s ezzel a magasztos évzáró ünnepély be záródott.

UJDONSAGOK.

* **Bonifác napja.** Ma ülte a kath. egyház szent Bonifác vértanu emlékeztét, kinek teteje a nagyvárad Szent László templomban egyik mellék-oltárban van elhelyezve. A mártyr halál által kimúlt szentnek csontjait gr. Forgách Pál Nagyváradnak 1737—1747-ig volt püspöke hozta magával Rómából a Szent-Callixtus féle katakombából a múlt század közepe táján Nagyváradra s a jelenlegi újvárosi plébánia templomban helyezte el a szentnek tiszteletére készült egyik mellékoltárban. Szent Bonifác napján az ereklyét közszemlére tesszik a hívőknek s egy hétig mindennap litániát tartanak előtte. A két első fagyos szent Nagyváradon különben nem rontotta el a jó időt, mindkét napon verőfényes meleg idő volt, csupán tegnap vált kissé hűvösebbre a délelőtti folyamán az időjárás.

* **Dr. Nogáll János kitüntetése.** Vasárnap délelőtti 11 órakor adja át dr. Beöthy László főispán, dr. Nogáll János püspöknek a II. osztályú vaskorona rendet a kitüntetett nagyprepost lakásán. A főispán rövid beszédben fogja méltatni dr. Nogáll azon érdemeit, melyek miatt ő Felsője kitüntette, azután saját kezűleg fel fogja tűzni a rend szallagját a dr. Nogáll mellére. Az ünnepélyes átadási aktusnál az egész I. sz. káptalan és a nagyvárad papság jelen lesz.

* **Bíróági előléptetések.** A király Farsai Pál és Gyöngyössy Lajos nagyvárad kir. törvényszéki bírákat a VII. fizetési osztályba léptette elő. A jól megérdemelt jogos előléptetéshez mi is gratulálunk.

* **Rekvium a párisi katasztrófa halottaiért.** Nagyváradon. A Rue Goujon-i szörnyű tűzvész alkalmával elégették, mint értesülünk a jövő hét folyamán gyász istentisztelet lesz, az olasszi-i plébánia templomban, melyet a káptalan egy tagja fog celebrálni. A templom hajójában katafalk lesz felállítva.

* **Nagyváradia a pozsonyi Mária Terézia szobor leleplezésén.** Május 16-án lesz Pozsonyban a Mária Terézia szobrának leleplezése. Ez alkalomból Nagyvárad városát Mezey Mihály kir. közjegyző és Rimler Károly főkapitány fogják képviselni, kik ma utaznak Pozsonyba. Biharvármegyét Örléy Kálmán országgyűlési képviselő fogja reprezentálni és Tisza Kálmán Nagyvárad város képviselője.

* **A belügyminiszter az alföldi munkáskérdésben.** Ismeretes dolog, hogy Békéscsábamegye közigazgatási bizottsága felterjesztést intézett a belügyminiszterhez, hogy a mindjobban szervezkedő megyei munkássztrájk leküzdésére a katonaságnak munkásokul való átengedését eszközölje ki. Perczel miniszter, mint békéscsábai levelezőnk értesül, most válaszul a bizottság felterjesztésére: Orosházán csendőrszakaszt szerveznek, Vésztő, Füzesgyarmat, Szt.-Tornyára csendőrségi különítményeket, azonkívül

a miniszter módját ejti, hogy a közrend pillanatra se zavartassék meg; végül kijelenti, hogy a fölterjesztés egyéb kívánságaira későbbben válaszol, a közigazgatási bizottság előterjesztett alispáni havi jelentése újabb adatként azt jelzi, hogy bár a sztrájkmozgalom az előző havinál nem erősödött, de Orosházán alig, Bánfalván pedig éppenséggel nem vállaltak aratási munkát. A bizottság a jelentéseket tudomásul vette. Berényből jelentik, hogy ott Perei István kijelentette a községben megjelent főispán előtt, hogy ha a rendőrség éjnek idején zaklatja ellenőrzésekkel, éjjel nyugalomát háborgatja, bárki legyen az illető, — ki fogja dobni. Orosházán a munkáskör engedélyezésére újra kérvényt adtak be. Mező-Berényben a munkások a legelőfelosztást követelik s azzal fenyegetőznek, hogy a mezőt összetápossák, hogy haszontalaná tegyék. A szociális munkakongresszusra Békésmegyéből 150 küldött megy föl, mint Orosházán a szociálistákkal beszélő levelezőnknek informálták.

* **A bibornok jubileuma.** Meszlényi Gyula szathmári püspöknek a bibornokhoz intézett üdvözlő levelére a bibornok a következő levéllel válaszolt:

»Méltóságos és Főtisztelendő Megyés Püspök Ur!

A szathmári egyházmegyéhez, melynek 14 éven át voltam püspöke, a szeretet különösebb köteleke fűz örökre, s azért Méltóságodnak a saját és egyházmegyéje nevében a jó Isten áldó kegyelméből elért aranyemlékem alkalmából kifejezett, szíves üdvözlő különös örömmel szolgál. Fogadja érte Méltóságod halás köszönetemet, melynek őszinte nyilvánítása mellett ájtatos imába s testvéri érzelmeibe ajánlottan kiváló tisztelettel maradok.

Nagyváradon, 1897. május hó 7-én Méltóságodnak szerető testvére Krisztusban.

Biró Béla kolozsvári apátplébános pedig keleti utjáról visszatérve a bibornok jubileumára a következő sürgőnyt küldte a bibornoknak:

Hogy abból a fényárból, melynek középpontjában Főmagasságod a tündöklő, egy kis sugaras csekély személyemre is essék, kegyeskedjék megengedni, hogy szép jubileuma alkalmából én is üdvözlölhesse m.

Biró Béla,
apátplébános.

Kolozsvár. 1897. május 10.

Schlauch bíbornok erre a következő választ küldte táviratilag:

A jó Isten áldó kegyelméből elért aranyemlékem alkalmából rólam való szíves megemlékezésért a szívből fakadó jó kívánságaiért őszinte szívből mondok, mely köszönetet, s a jó Isten bő áldását esdve Főtisztelendőségedre, ájtatos imába ajánlottan szíves szeretettel maradok.

dr. Schlauch Lőrincz,
bibornok.

Nagyvárad, 1897. május 10.

* **Tíz éves találkozó.** Azok a fiatal emberek, kik ezelőtt tíz évvel tették le a nagyváradai főgymnáziumban az érettségi vizsgálatot 1887. június 8—11-ig, a jövő hónap elején összejönnek, hogy felújítsák a régi barátságot, elmondják egymásnak eddigi életük folyását s visszagondoljanak az együtt eltöltött napokra. Ezek a jubiléus érettségizők a következők: Beöthy Dávid (szolgabíró), Bergl Zsigmond (államvasuthivatalnok), Brösztel Lajos (káplán), Czárán János (törvényszéki aljegyző), Br. Drechsel Gyula (főkapitány), Friedmann Lajos (orvos), Guruby Dezső (ispán), Halász Gyula (Szent-József intézeti tanulmányi felügyelő), Hamernyik Sándor (káplán), Losschmidt Ödön (hadbíró), Mayer László (dr. orvos), Máthé György (dr. ügyvéd), Pollák József (kereskedő), Ritoók Zsigmond (dr. orvos), Stocker József (dr. ügyvédjelölt), Szemethy Géza (dr. szentszéki jegyző), Szliwa Lajos (miniszteri segédfogalmazó), Sztachó Jenő (dr. katonaorvos), Sztachó Széver (albíró) Tóth Jenő (miniszteri segédtitkár) és Vucskics

Zoltán (mérnök). A tíz év előtti érettségizők a gymnáziumban fognak összejönni, majd a fehér papok templomába mennek, hol Kotunovics Sándor egykori tanárunk fog misét mondani. Délben valamelyik fürdőbe rándulnak ki s bankettet adnak, melyre egykori tanárjaikat is meghívják. Volt osztályfőnökük: Makróczy F. Gábor és volt tanárunk: Bolka Vilmos sirját pedig megkoszorúzzák. — Azok, a kik megházasodtak s családdal bírnak, azokkal együtt fognak megjelenni.

* **Magyar orvos a görög hadjáratban.** Dr. Major Ferenc székesfehérvári főorvos, Szombathely országgyűlési képviselője, aki annak idején Bilroth tanár mellett is segédkezett, a múlt héten Fiumén keresztül Athenbe ment s a görög kormányának felajánlotta ingyenes szolgálatát a háboruban megsebesült görögök ápolására. Mestala György gróf, a kivály főudvarmestere, elvezette a magyar doktort a sebesültekkel megtelt kórházakba. A Mária királynő védnöksége alatt álló kórházakban a királyi hercegnő meg a kísérete fogadta Major doktort s a köszönetének adott kifejezést azért az áldozatkészségért, amelyre a görög sebesültek irányában elhatározta magát. Major doktor már hozzá is látott önként vállalt kötelességének teljesítéséhez.

* **Egy jó szaklap.** A belügyminiszter köriratában a törvényhatóságoknak figyelmébe ajánlja a Gonda Béla szerkesztésében megjelenő *»Műszaki Hetilap«*-ot, mely különösen a középületek, csatornák, vízvezetékek tekintetében ad hasznos építési tanácsokat.

* **Uj anyakönyvvezetők Bihar megyében.** A belügyminiszter legújabbán a következő új anyakönyvvezetőket nevezte ki az állami anyakönyvvezetők folytonosan változó soraiba: Kovács Győzöt bikácsi, Alb Jánost f.-ábrányi, Gávra Sándort binetyesdi anyakönyvvezetőkké és Lázár Györgyöt robogányi, Veres Bélát budorászi. Várad Jánost nagyarábái és Nagy Györgyöt f.-ábrányi helyettes anyakönyvvezetőkké.

* **Uj vizsgálóbiztosok a bábaképezdén.** A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszterium a nagyváradai m. kir. bábaképezdéhez az elhunyt dr. Berkovits Zsigmond és dr. Kiss Ferenc helyébe vizsgálóbiztosokul dr. Berkovits Miklós városi t. főorvost és dr. Schiff Ernő helybeli gyermekorvost nevezte ki.

Mindketten ugy általános, mint szakképzettségüknel fogva ezen tisztességre kiválóan hívatottak. Dr. Berkovits Miklós, a nagyváradai orvosi kar ezen kiváló tagja, ezen tisztességben is méltó utódja atyjának. Dr. Schiff Ernő pedig a miniszterium megbízásából már néhány év óta a gyermekápolástant adja elő a nagyváradai m. kir. bábaképezdén.

* **Áttért a kath. vallásra.** Bihar községben tegnap Erős Mária kismarjai születésű 22 éves asszony a ref. hitről a katolikus vallásra tért át s ezzel régi vágya teljesedett be. Az áttérés az esperes-plébános közbejöttével a szokott ünnepekkel együtt ment régebe.

* **Lemondott községi jegyző.** Biharról írja levelezőnk, hogy a község érdemes jegyzője Szőke József állásáról lemondott. A nyugalomba vonuló derék jegyző 36 évig vezette Bihar község közigazgatását, általános megelégedésre.

* **Paraszt-lakodalom Nagyváradon.** Nagy feltűnést kellett tegnap Nagyvárad utcáin egy paraszt lakodalmi menet felvonulása. Egyi Károly szent-jánosi nyalka paraszt legény vezette oltárhoz élete párját a körözpárti ev. ref. templomban. A lakodalmi menet gyalog vonult a templomhoz paraszt bandával, mely egyre huzta a magyar nótákat, s melyet hangos dalolással kísérték a paraszt legények. Elöl ment vőfély pántlikás bottal, utánna a menyasszony teljes díszben és a vőlegény, az örömszülők és 40—50 főből álló nászpar. Természetes hogy a ritka látványra nagy csődület támadt utcaaszerte mindenütt hol a menet elvonult. A templomból kijövet a násznép az ezredévi emléktáren át a főutczára vonult

hangos muzsika és énekszóval, míg a legények közt egy hatalmas kulacs járt kézről-kézre, melyet untalan meg kellett tölteni, oly hamar kifogyott. A násznépnek oly jó kedve kerekedett, hogy az utcán tánczra kerekedett, de csakhamar abban hagyták s mentek a lakodalmi ebédre. — A festői s szokatlan látványnak nagy néző közönsége volt.

* **Hadd kóstolom!** De nagy baj is az, mikor a gyomor korog. Azt így leírni nem igen lehet, mert ez az a dal, mely csak akkor hatásos, ha át is érzi az ember mint például Pozsonyi Imre. Ez a jó ember bánatában kiment a piacra s úgy segített a bajon, hogy egyik kofához is meg a másikhoz is odaszaladt s kóstolgatni kezdte, hogy édes-e a tejfel, nem keserű-e a túró és olvadékony-e a vaj? persze, hogy a megkóstolt portékából venni ne kelessen lebecsmölte. Egy szem füles vén kofa, végre rájött a dologra és egy üres petróleumos üveget úgy vágott az ingyencz Pozsonyi fejéhez, hogy azt menten elborította a vér. A dologba az ébren levő s a közelben pislogó rendőr őrszem is beleszólt így aztán folytatása a rendőrségnél fog lefolyni a dolognak.

* **Körözés.** SzavcsükJános sikkasztás miatt elítéltetett s az ítélet a kuria által is jóváhagyatott. A büntetés folyamatba vételére azonban vádlott, mind ez ideig nem jelentkezett, minek folytán köröztetése elrendeltetett. A *»Rendőri közlöny«* tegnapi száma hozza az ipse személyleírását 23 éves, nagyváradai illetőségű, magas barna ember.

* **Bérkocsi karamból.** Nem okulnak a szerencsétlen konfliktusok, az utóbbi időben előfordult szerencsétlenségeken. Tegnap kolozsvári utcán megint összeütközött két bérkocsi s az egyiknek a rudja eltört, és a másik ló oldalába furódott. A szerencsétlen pára aligha földhöz nem vágja végleg magát. A tulajdonos megtette a lépéseket a gondatlan kolégája ellen.

* **Tolonczok.** Régen nem tudtak már összefogni tolonczokat annyira kitisztította tőlük a várost a rendőrség. Tegnap azonban mégis sikerült ötöt összefogni. A díszes csapatot ma odább tolonczoltatják, legalább velük is kevesebben lesznek a léhűtő levegő rontók.

* **Körözés.** Tanek József 16 éves iparos tanoncz gazdájától: Vaneck József élesdi kovácsmestertől megszökött. A főszolgabíró elrendelte köröztetését.

* **Elveszett.** Tegnap délután a főuton egy bugyelláris 3 frt 50 kr és két aranygyűrű tartalommal elveszett. A megtaláló kéri az elveszett tárgyat a rendőrség útján tulajdonosa kezéhez juttatni.

EGYESÜLETEK.

Uj egylet Sarkadon. A belügyminiszter a *»Sarkadi kölcsönös segély első fiu- és leány kiházasító társulat«* módosított alapszabályait jóváhagyta.

S P O R T.

Csónak verseny a városligeten. Még egy évben sem volt ilyen látogatott a városligeti tó mint az idén. Szép közönség keresi fel naponként, hogy kellemes sportnak bódoljon. — Mint értesülünk, hogy a közönségnek a szorakozása minden tekintetben meglegyen a nyáron át több csónak versenyt fognak rendezni. Díjak is lesznek kitűzve a versenyre, melyek minden esetre még látogatottabbá fogják tenni e helyet, mely hívatra van arra, hogy a város egyik kedvencz szorakozó helyévé nője ki magát. Az utóbbi időben vett lendület mindenkit meggyőzhet ez állítás valóságáról.

MULATSÁG.

A kath. kör majálisa. A nagyváradai kath. kör május hó folyamán a Szent-László fürdőben majálist rendez. Ebben az ügyben ma délután 6 órakor a vigalmi bizottság ülést tart, melyen megalakul a rendezőség s azonnal

megállapítják a mulajtság részletes programját, valamint idejét is. — A meghívók még e hét folyamán szét fognak küldetni.

Diákok majálisa. A főgymnázium diák-serege pompás mulatságra készül; május hó 29-én Nagyvárad előkelő közönségét gyűjti össze a Félix-fürdőbe majálisára. A mulatságra már szétküldték a következő meghívót: A nagyváradai premontrei főgymnázium ifjúsága 1897. május hó 29-én a Félix-fürdőben majálisát rendez. A rendező bizottság: Miskolczy Pál elnök, Fráter Pál titkár, Medvigy Gábor pénztáros. Alliquander Lajos, Cseresnyés Béla, Des Eche-rolles K. G., Deutsch Sándor, Döri István, Erber Leó, Feldmann József, Fleischer Béla, Frankó József, Harmathy Károly, Heringh Sándor, Kaczián Ferencz, Koltay Kornél, Kornstein Bertalan, Középesy Dezső, Lajko János, Markovits Kálmán, Medvigy István, Nábráczky Béla, Olasz Béla, Papp Romulus, Persz Ferencz, Prileszky Pál, Schwartz István, Sebő Mihály, Steiner Ernő, Stern Ödön, Szokoly Tamás, Szolcsányi Béla, Szunyogh Andor, Szunyogh István, f. Szunyogh Péter, Tóth Béla a rendező bizottság tagjai. — A táncz kezdete 6 órakor.

A kereskedő ifjak tánczestélye. A nagyváradai kereskedő ifjak a Félix-fürdőben tánczestélyt rendeznek, a melyre a következő meghívót boesátották ki: Van szerencsénk 1897. évi május hó 23-án általunk a Püspök-fürdő (cursalonjában) tartandó majális alkalmából rendezendő zártközű tánczestélyre kívül jegyzett címetel tisztelettel meghívni a kereskedő ifjak majálisát rendező bizottsága. Belépti-díj uraknak 1 frt. Hölgyeknek a meghívó belépti jegyül szolgál, másra át nem ruházható. Éjféltől különvonat áll a tisztelt közönség rendelkezésére. Zách Vilmos elnök, Weisz Mór jegyző, Hirschl Lajos pénztárnok, Tátray Gusztáv és Mertz Károly bizottsági tagok. Rendezők: Joó Lajos, Markovits Hermann, ifj. Gáll László, Lusztig Mór, Gergely Jenő, Neumann József Rein Jenő. — Kezdeté 8 órakor.

Bohém estély. A nagyváradai újságírók vasárnap este 9 órakor a Pozsonyba távozó Szalóki Elnök tiszteletére bucsu estélyt rendeznek, melynek műsorát most állapítja meg a kiküldött bizottság.

SZINHÁZ ES MŰVESZET.

A gyimesi vadvirág. Harmadszor került tegnap este színre a Géczy István hangzatos nyelvzetű és nagysikerű népszínműve: A gyimesi vadvirág. A szép számú közönségnek ez alkalommal is élvezetes előadásban volt része.

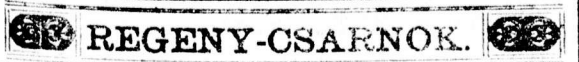
P. Adorján Berta Nagyváradon. A »P. H.« tegnap száma írja: Paulayné Adorján Berta a nemzeti színház tagja, aki a télen az aradi színház állandó vendége volt, nyári szünidőt arra használja föl, hogy a nagyváradai színházi estéket érdekesebbé tegye. Amíg a nemzeti színház művészei és művésznői a vakáció alatt pihennek, addig ő szorgalmasan gyakorolja magát, aminek persze a nemzeti színház veszi majd hasznát, a mely az új szezonban Paulayné Adorján Berta asszonyban igen használható a sok oldalú tagot nyer.

Heti műsor.

Péntek: A kis herceg.

Szombat: A vigéczek (elsőszőr).

Vasárnap: A vigéczek (másodszor).

P R A D A.

Fordította K. G.

25.

Oh! nem élet az ilyen, e helyen lakni, hol csak nélkülözés osztályrésze, hol mindég csak másokról gondolkodik, kiknek jól megy dolguk, a hol érzi, hogy nincs az őt megillető helyen. És az az élet, a melyre most vállalkozott? Az is csak átmenet, az még nem élet, nem olyan a melyet ő gondolt ki, magának, nem

olyan melyet ő választott volna magának. Mikor Ottóval jegyben járt, érezte, hogy neki való helyen volt, de ez a mostani ismét csak mulandó, olyan mintha egy állomás volna a szerencse felé vezető uton! De mégsem — Leonora praktikus volt és sok volt benne a világi bölcsességéből semhogy nagyobb szerencsére gondolt volna. Szerinte a szerencse a boldogság csak annyi volt, hogy valaki gazdagságban éljen, senkitől se függjön, egyék igyek, szép tárgyak vegyék körül, szolgálk állják körül, szép ruhákat viselhesen, fürdőbe járhasson; szóval a modern életet élvezhesse a szótéljes értelmében, ez volt az ő vágyának netovábbja. — De bizonyos ürességet, olyan éhség féltét érzett? Mindez tehát nem bírta őt kielégíteni? Abban a boldog időben mikor jegyben járt, alig-alig érezte hiányát valaminek — most azonban úgy érezte, hogy mindég fog hiányozni valamije.

Ugyan mi az? Az Ottó szerelme? Ah nagy ég! hiszen egy ember sincs kinek mindene volna. Ha szeretné is őt, mi mindennek évezné még hiányát és ez a hiány még elviselhetlenebb lenne mint e határozatlan vágy mely most lelkel egészen betöltte.

— Miért is volt az öreg Vaelbek olyan csalo, a fia pedig miért olyan talpig becsületes — gondolta tovább — nagyszerűen kijöttünk volna, hamar a rendes kerék vágásban lett volna minden.

Egy ur jött az uton. A lámpa teljes fénye arczára, magas alakjára esett, Leonora megretent, míg az őt felismerve, kalapot emelt, tovább akart menni, majd lassan megállt s feléje közeledett.

— Jó estét Leonora. Hol voltál?

— Épen Amsterdamból jövök — felelte ez — hogy van anyád?

— A körülmények szerint rosszul. Februárban a városba akar menni.

— Hallottam Vilmostól.

Hallgattak egy pillanatig, miközben ernyőjük végével a földet szurkálták.

— Senki sem volt érted az állomásnál?

— Nem is tudják otthon, hogy jövök. És te? el akarsz utazni?

— Igen. Ha időm volna haza kísérnék, de talán nem is tetszenék neked — tette hozzá szomorúan.

— Oh ne is gondold rá, ismerem az utat jól, engem is ismer mindenki — aztán mintha előre betanulta volna, folytatá — mondd meg anyádnak, hogy Amsterdamba állást szereztem magamnak.

— Nem jobb volna, ha magad mondanád meg neki, én csak holnap este jövök haza.

— Majd meglátom, ha ugyan ráérek. Jó estét Ottó.

— Szerencsés ntat Leonra.

A férfi tovább ment, Leonorának úgy tűnt fel, mintha most már közönyösebb hidegebb lett volna, milyen idegen volt a hangja, mintha soha sem lettek volna, bizalmasak, mintha soha sem ölelte volna őt.

Össze borzadt, körülötte minden pusztá, sivar volt, a gyengén világított ut, az egyhangu eső, a hosszú alacsony házakból álló utcák, szomorú otthona. Hát majd 2 hét múlva a félvad gyermek marczona apjával?

Hogy ez feleségét meggyilkolta volna, az hitetetlennek épen nem tűnt fel, hiszen látta hogy bánt Daisyval. Milyen üres hiú minden a világban, ha az ember eltekint a látszattól.

Fáradtan haladt tovább, ezt az Ottó sápadt arcza okozta, azok a szomorú szemek, hirtelen az a gondolata támadt, hogy utána megy; vigasztalást, szeretetet, nyugalmat keres nála.

— Ottó nekünk együtt kell maradnuuk — úgy kényszerítette valami, hogy ezt kiáltssa utána — most már belátom, hogy Vilmosnak igaza volt, minden csak prada, ha a te forró, változhatatlan szerelmeddel összehasonlítom.

De nem mondta ki mégsem, hanem tovább haladt a hársorok közt, majd egyik mellék utcába tért be, míg végre elérte gyűlölt házukat, melynek most is tárva-nyitva voltak kapui.

A petroleum lámpa füstje épen arczába csapott, minden szomorubb volt, mint előbb, kinyitotta a mellék ajtót, nagy forróság ömlött ki a szobából, majd elállította lélegzetét, a kályha izott, atyja szokása szerint az asztalra hajolt, testvére irt.

— Ah! nézd csak. Prada — kiáltott az utóbbi meglepetve.

— Jó estét! — szölt ez röviden, kézi táskáját az asztalra lökte, aztán kalapját és köpenyét tette le.

(Folyt. köv.)

TAVIRATOK

Az ugodi mandátum.

Budapest, 13. (Saját tud. táv.) Az ugodi választás végbe ment. Heves-ségét fokozta a választási elnök *Fenyvessy* Ferencz eljárása, aki a választás idejét előbb 38-ra később pedig plakátokon tudatta, hogy 13-án lesz. A szavazás fél 9-kor kezdődött. *Bauer 343 szótöbbséggel győzött.*

Politikai helyzet.

Budapest, máj. 13. (Saját tud. távirata.) A reihsrathban Schoenerer és társai indítványozák, hogy Magyarországgal szakítsák meg a kiegyezési tárgyalásokat s hozzanak be provizoriumokat s ezalatt készítsék elő a personális uniót.

Budapest, máj. 13. (Saj. tud. táv.) A kormányparti körökben kezdenek megbarátkozni ama gondolattal, hogy a kiegyezési javaslatok nem kerülhetnek szeptember előtt a képviselőházi tárgyalásra.

Beteg miniszteri tanácsos.

Budapest, május 13. (Saj. tud. táv.) Szathmáry György min. tanácsos, a népnevelési ügyek buzgó vezetője súlyosan megbetegedett.

Hölkelő vendégek.

Budapest, május 13. (Saját tud. távirata.) A hollandi királyné ma ideérkezett s több mint 2 óráig kocsin bejárta a várost s aztán visszautazott Bécsbe.

Fegyverszállítmány a görököknek.

Athén, május 13. (Saját tud. táv.) Egy Pireuszba érkezett francia gőzös 8850 darab Cras-féle fegyvert, egy német hajó pedig 80,000 fegyvert hozott. E fegyverekkel Felső-Görögország fegyverképes lakosságát akarták elátni.

Tókió legyőzve.

Budapest, május 13. (Saját tud. táv.) A 100000 koronás király-díjban Tókiót Ganache leverte. A hír roppant szenzációt keltett.

Elfogott török hajó.

Athén, május 13. (Saját tud. távir.) Skiathosz szigetéről érkezett tudósítások szerint a »Peneios« görög hadihajó és a 14. sz. torpedónaszád Tenedosznál a Hadsí Dauti társaság hajójára akadtak, mely török katonákat és 6 tisztet, köztük egy őrnagyot szállított. A hajót zár alá vették; rajta 300 Martini-fegyvert, több ezer töltényt és 6 mitrailleuse-t találtak. Az őrnagnál 4000 font volt. A gőzöst Skiathoszra szállították.

Uj alkotmány Krétában.

Athén, máj. 13. (Saját tud. táv.) Krétában a Vassos ezredes által felállított hatóságokat beszüntetik és a nemzetközi kormányzat, mely átveszi ideiglenesen Kréta ügyeit, újakat fog felállítani. A török csapatok továbbra is Krétában maradnak mindaddig, míg autonómikus szervezetet hoznak be.

KÖZGAZDASÁG.

Sertés szállítók figyelmébe. Darányi Ignác földmívelésügyi miniszter rendeletet intézett Biharmegyéhez, melyben a sertés szállítókra nézve a következő intézkedéseket tesz: 1□ méter területen a vasúti kocsikban malacokból (20 kilóig) télen 5—5 db. nyáron 5 db; süldőkből (31—40 kilóig) télen 4 db. nyáron 3—3 db. sovány sertésekből (41—90 kilóig) télen 2—2 db. nyáron 2 db; hizott sertésekből (90 kilón felül) télen 1—6 db. nyáron 1—5 db. szállítható.

Terményfőzsde.

Budapest, máj. 13.

Buza ősre bácskai	7.00
ősre, északi	3.4F
Buza október-novemberre, bácskai	10.70
okt.-nov.-re északi	7.02
Rozs ősre bácskai	3.48
ősre, északi	10.75
Tengeri, okt.-nov.-re, bácskai	—
okt.-nov.-re, északi	—
Repce október-novemberre, bácskai	—
okt.-nov.-re, északi	—

Nagyváradai hetivásár

Vásári árjegyzék a nagyváradai piacon 1897. május hó 11-ik napján tartott vásárban eladott termesztermények és élelmiszereknek.

Tiszta buza 7.20 Uj buza 7.10 Kétsz. buza 5.70—5.60 Rozs 5.60—5.50 Arpa 4.10—4.00 Zab 5.20—5.00 Tengeri 3.50 Uj 3.40 Borsó 16.— Lencse 16.00 Bab 7.90. Köleskása 12.00 Burgonya 2.50. 100 kiló Lángliszt 13.50. Zsemlyelisz 13.00 Fehérkenyér liszt 12.40 Barnakenyér liszt 11.40 széna fuvarral 2.50. Szalma fuvarral 1.50 Szalona 58.—, 6 kiló zsup-szalma —08, 150 dkgr, alom-szalma —04. 1 köbm. bikkfa 4.—, tölgyfa 2.80 cserfa 3.30 100 kiló Marha hus —52, Öntött gyertya —54, Lámpaolaj —50. 1 liter Ó-bor —50. Uj-bor —40. Pálinka —34, Szilva pálinka —80, Szesz —85. 1 mm. kősó 11.70 nyers fagyú 25.—, olvaszt. fagyú 35.—, szappan 24.—, birka gyapju —00 magyar gyapju 00.—. Egy hektoliter ó-bor 32.00 uj bor

22.—, mész 1.40, kemény faszén 1.80, puha faszén —, kendermag 7.70 köles 6.00 lepce 00.00, dió 20.—, mogoró —, aszu szilva 24.—. Egy kilogramm savanyu káposzta 12, szalonna 62, sertéshus 56, juh-hus 32, veres hagyma 9, fog-hagyma 24, bors 1.10, paprika 1.30 barnakenyér 10. Egy liter kőolaj 20, 1 mm. Bükköny 0.00 mm. Luczernamag —, frtig, 1 mm. Lóhere —, 1 mm Burgondi —.

Forgalmi kimutatás 1897. évi május hó 11-ről: Tiszta buza körülbelül 300 hltr, kétszeres buza 70 hltr, rozs 200 hltr, árpa 50 hltr zab 150 hltr, tengeri 300 hltr, burgonya 300 hltr. Lásas jószágok: Hizott sertés mintegy 60 drb, félhizott 85, sovány 250, süldő 400, malacz 1000, hizott marha 10, jármás ökör 260, fejős tehén 200, borju 165, bivaly 3, juh és cecske 1000 ló 374.

Marha ártáblázat 1897. május hó 11-ről egy pár első rendű jármás ökör 310—365 egy pár másodrendű jármás ökör 230. 285 egy pár harmadrendű jármás ökör 140, 230. 1 pár fejős tehén 110—215. 1 drb. vágó ökör 250 kgr. 65—86 1 drb vágó tehén 150 kgr. 45—60. 1 drb. veres borju 9—14. 1 drb. fél éves borju 18—27. 1 drb egy éves borju 27—34. két éves borju 33. 62. 1 drb. hizott sertés 50, 80. 1 pár fél éves 19. 24 1 pár egy éves sertés 38. 46, 1 pár két éves sertés 58, 76, egy drb. jó ígás ló 50 100, 1 pár ökörbőr 16—22. egy pár tehénbőr 11—15 borjubőr 4.00—6.50, 1 pár ló bőr 5.—10.

Hivatalos arfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1897. május. 13-án.

Magyar aranyjárdék 4%	122.30
Magyar koronajárdék	99.60
Magyar vasúti kölesön aranyban 4 1/2%	122.50
Magyar vasúti kölesön ezüstben 2 1/2%	101.—
Magyar keleti vasúti államkötvény 1876-tól	120.50
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	97.50
Italmérési jegy megváltási kötvény	100.50
Horvát-szlavon földterhermentesítési kötvény	97.75
Magyar nyeresemény sorsjegy-kölesön	154.50
Tiszaszabályozási és szegedi sorsjegy kölesön	142.—
Osztrák járadék papirban	101.50

Osztrák járadék ezüstben	—	—	—	101.50
Osztrák járadék aranyban	—	—	—	122.50
Osztrák korona járadék	—	—	—	101.25
1860. osztrák államsorsjegyek	—	—	—	145.50
Osztrák magyar bankrészevény	—	—	—	950.—
Magyar hitelbank részevény	—	—	—	392.—
Osztrák hitelintézeti részevény	—	—	—	363.—
Osztrák-magyar államvasúti részevény	—	—	—	354.50
20 frankos arany (Napolondor)	—	—	—	9.52
Német birodalmi márka	—	—	—	57.62
London vista	—	—	—	119.60
Páris vista	—	—	—	17.65
20 márkás arany	—	—	—	11.72

NAGYVÁRADAI SZINKÖR.

Bérlet 11-ik szám.

Bérlet 11-ik szám.

Páratlan.

Páratlan.

Nagyvárad, 1897. évi május 14-én,
az arad-nagyváradai színtársulat által.

Este fél 8 órakor rendes helyárrakkal:

A KIS HERCZEG.

Nagy operette 3 felvonásban.

SZEMÉLYEK:

Parthenais herczeg, ezredtnalajdonos	Rontai Boriska.
Montlandry, a herczeg vívómestere	Pintér Imre.
Frimouse, a herczeg nevelője	Kövessy Albert.
Parthenais herczegné	Ámon Margit.
Navailly,	Czakó Vilmos.
Monchevrieur, tisztek a herczeg ez-	Balla Imre.
Tanuvilly, redében	Bánáthy.
Pongrivar,	Kulesár.
De Chateau Lansac Dianna, a lunevilli nemes kisasszonyok nevelőintézetének igazgatónője	Tolnainé.

Kezdeté fél 8, vége 10 órakor.

Holnap szombaton, 1897. évi május hó 15-én.

Itt először:

A VIGÉCZEK.

Fővárosi életkép dalokkal.

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Egyházi és egyleti zászlók.

Kitüntetve:

Szeged 1876. — Székesfehérvár 1879.

Kitüntetve:

Deés 1879. — Budapest 1885. 1896.

Magyarország legrégibb egyházi szerek és zászlók gyára

OBERBAUER ALAJOS utóda,

József főherczeg és Klotild főherczegasszony ö császár és királyi fenségeinek udvari szállítója

BUDAPEST, IV. ker., Vaczi-utca 14-ik szám. — Alapított 1863-ik évben.

Elismert megbízhatóság, pontos és szolid kiszolgálás.

Ajánlom dúsan felszerelt

egyházak és kápolnák berendezéséhez szükséges

tárgyait a legjutányosabb áron, a lehető legszebb kivitelben, nevezetesen:

MISERUHÁKAT,

Pluviale, Dalmatika és Ornatusokat. — Egyházi és társulati lobogók.

Tüzlők, iskolásgyermek, Mária-társulati, ipartársulati, dalegyleti és temetkezési egyleti zászlókat.

Szent szobrokat, csillárokat, ciborium és kelyheket. Fali és oltárgyertyatartók és oltárlámpákat.

Monstranciák, stációképek, oltárok, úr-koporsókat stb. stb.

Régi ruhák javítását, valamint kelyhek, ciborium, monstrancia, oltárlámpák és oltárgyertyatartók megezüstözését vagy meg-aranyozását elvállalom és olcsón készítem el.

Nagy választék arany-, ezüst- és selyemhimzésekben, valamint himzett egyházi ruhákban.

Képes árjegyzéket és költségvetést kívánatra bérmentve küldök.

(242) 2 — 52

Műhimzés.